

Juldagens högmässa, Uppsala domkyrka 2019

Tredje årgångens texter (alternativ text läses inte)

För några år sedan fick en julkrubba i present. Jag fick ingen dyrbar klenod med ömtåliga figurer som man bara får titta på. Nej, jag fick en rejäl krubba med gestalter som man kan ta i och tugga på utan att sätta dem i halsen. Jesusbarnets är ungefär 10 centimeter i längd.

Jag blev väldigt förtjust i min krubba – särskilt som det visade sig att den var inköpt i en affär som jag nu inte tänker göra reklam för men det rör sig om en mycket välbesökt butikskedja som säljer guldgлитtrande anteckningsböcker, partyglasögon med tomteluvor och roterande discokulor. När jag fick klart för mig att den här butikskedjan lanserade en hel serie med olika produkter som hade julkrubban som tema så begav jag mig genast till närmaste butik. Och här fann jag servetter med julkrubbsfigurerna på, målarbokstavlur med tillhörande tuschpennor för den som ville färglägga sin egen julkrubba och presentpåsar med motivet från Betlehem på utsidan.

Det var bara en sak som bekymrade mig med min julkrubba. Det finns inga herdar med bland mina krubbbfigurer och herdarna lyser också med sin frånvaro på servetterna, tavlorna och presentpåsar. Jesusbarnet, Josef, Maria, en ängel, tre vise män, en kamel, en åsna och ett får finns med men inga herdar.

Jag mediterade en stund över orsaken till herdarnas frånvaro och kom fram till att butikskedjan sannolikt ville ge uttryck för en mycket djupsinnig teologisk tankegång. Evangelietexten berättar att herdarna lämnade Maria, Josef och Jesusbarnet för att vända tillbaka till sina vardagliga bestyr. Det är därför som de inte finns med bland krubbfigurerna. De har gett sig ut i världen, ut i livet, för att berätta för andra om det som Gud har låtit dem höra och se. Evangelisten Lukas skriver att alla häpnade när herdarna förde vidare det som hade sagts till dem om det barn som de hade fått möta. Herdarna vandrar än idag omkring mitt ibland oss i form av alldeles vanliga människor som för julens budskap vidare från generation till generation. Ibland är det en utarbetad expedit som säljer ytterligare en julkrubba som får fylla herdefunktionen.

Här i domkyrkan har herdarnas berättelse förts vidare i adventskonsserter och julspel, vid visningar av julkrubban för förskolor, SFI och familjer som har droppat in. Och under det senaste dygnet har domkyrkans klockor ovanligt ofta kallat tusentals människor till gudstjänst.

Det finns en gammal tradition som säger att på julnatten firar kyrkan änglarnas mässa. Då är det ängeln budskap om att en befriare har fötts som står i centrum. På juldagens morgon firar kyrkan herdarnas gudstjänst. Då får den som är vaken vandra in till Betlehem medan det fortfarande är mörkt för att höra och se vad som har hänt. Nu när dagen har kommit firar vi folkets mässa. Precis som alla dem som först fick lyssna till herdarnas berättelse får vi häpnad, förundras och glädjas över underverket att Gud har kommit till världen som en människa och fortfarande kommer till oss i Jesus Kristus.

Traditionen med änglarnas mässa, herdarnas gudstjänst och folkets mässa gestaltar en utåtriktad rörelse. Först var det bara några få som visste vad som hade hänt i Betlehem. Änglarna berättade för herdarna som i sin tur berättade för folket och så spred sig julevangeliet som en soluppgång över hela jorden.

Det finns en annan rörelse, en inåtriktad rörelse, som också gestaltas i kyrkans julfirande och i varje gudstjänst. Den rörelsen börjar i folket, fortsätter genom herdarna

och hämtar näring ur samma källa som änglarna. Den rörelsen börjar i folket och därför kan man säga att det är en folkrörelse. Julen är en folkfest. För många av oss hänger julglädjen ihop med traditioner som påminner oss om att det är Jesu födelse som vi firar. Vi sätter Betlehems stjärna i toppen på julgranen, pryder våra hem med änglar och kanske köper vi också en rejäl julkrubba som barnen eller barnbarnen kan röra vid eller tugga på. Vi vill att de ska veta vad julen egentligen handlar om.

Vad handlar då julen egentligen om? För några av oss – men inte för alla – kan det vara lättare att upptäcka mer av svaret på den frågan när vi inte firar jul för under julhelgen har vi det gärna glatt och trevligt omkring oss. Julevangeliets bärkraft – betydelsen av att Gud blev människa – framträder ofta som tydligast när det är mörkt omkring oss, när vi – precis som herdarna – av någon anledning grips stor förfäran. När det är öde inuti oss finns det särskilt mycket plats för Jesusbarnet i våra inre härbärgen och tomma krubbor.

Jesus bär i Bibeln namnet Immanuel, Gud med oss. I det namnet ligger julens hemlighet, julens överraskning, innesluten eller inslagen. När Gud blir människa förenar sig Gud med hela mänskligheten. På så sätt förenar Gud alla oss människor med varandra. Det betyder att ingen människa bär sitt lidande, sin tomhet eller sitt mörker i ensamhet på egen hand. Gud bär det tillsammans med oss. Det är julens ärende. Det ärendet blir synligt och omvittnat, förkunnat och påtagligt i julens alla gudstjänster och när tyngande ok bryts sönder och fredens välsignelser får fäste här på jorden. Vi, som har fått höra vad som sagts om barnet som föddes i Betlehem, sänds ut som herdar i världen. Genom det vi gör och säger, det vi tar ställning för och emot, ska förtryckande piskor brytas sönder och glädjen spridas.

Det här herdeuppsdraget kan verka både diffust och övermäktigt men faktum är att det ofta är konkret och hanterbart eftersom Gud är med oss. Jesus läggs i våra inre härbärgen och tomma krubbor när vi firar nattvard och där ligger han inte stilla. Han sätter oss i rörelse. Gud blir en del av oss genom brödet och vinet, precis som

Gud en gång blev en del av hela mänskligheten när Jesus föddes i Betlehem. Guds närvaro ger oss kraft från höjden. I det avseendet blir vi som änglarna. Vi hämtar näring och kraft från samma gudomliga källa som de.

Herdarna lyser med sin frånvaro i krubban som jag fick men de är närvarande i världen. De har återvänt till sina vardagliga uppgifter för att just genom dem berätta om barnet som föddes i Betlehem och om vad julen egentligen handlar om. Nu ser de sina vardagliga uppgifter i ett nytt ljus.

Dagens herdar består människor som saknar härbärge här på jorden. De höjer sina röster i välbehövliga protester när folk tvingas vandra i orättfärdigt mörker. De tar emot förskolebarn på besök i kyrkan, övar julsånger med kören, säljer julkrubbor i överfulla butiker och de gör en massa andra saker som värnar livet.

Herdeuppdraget utövas inte bara under julhelgen utan året om, dygnet runt. Herdarna är vanliga människor i naturlig storlek som vittnar om och visar att Gud är med

oss. Herdarna vill ha med oss i sin gemenskap för att julglädjen ska bli fullkomlig. Omgivna av änglar och förenade med Jesus Kristus vågar vi göra herdeuppdraget till vårt.

Biskop Karin Johannesson, Uppsala stift